

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการศึกษา “ความมีคุณค่าของรายงานการสอบบัญชีในการพยากรณ์การเข้าสู่การฟื้นฟูกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” ทำให้สามารถจำแนกและประมวลความรู้ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมออกเป็น 4 ส่วนหลัก ๆ ดังนี้

- 2.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับบริษัทที่ถูกฟื้นฟูกิจการ
- 2.2 มาตรฐานการสอบบัญชีและรายงานของผู้สอบบัญชี
- 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
- 2.4 งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับบริษัทที่ถูกฟื้นฟูกิจการ

การศึกษาในอดีตได้กำหนดจุดหรือเวลาที่ถือเป็นสถานการณ์ที่ธุรกิจกำลังประสบปัญหาการดำเนินงานไว้หลากหลาย เช่น การศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดที่ใช้ในการเข้าขออำนาจในการเบิกชำระหนี้เป็นจุดที่บริษัทประสบปัญหาทางธุรกิจ ในประเทศไทยมีการศึกษาในเรื่องดังกล่าวด้วยเช่นกัน คือ ใช้จุดที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประกาศเพิกถอนการเป็นบริษัทจดทะเบียนเป็นจุดที่แสดงว่ากิจการประสบปัญหาทางธุรกิจ อย่างไรก็ตามการประกาศเพิกถอนดังกล่าวอาจมีทั้ง บริษัทที่ขอออกจากตลาดหลักทรัพย์เอง (Voluntary delist) และการถูกเพิกถอนโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Mandatory delist) ซึ่งการเพิกถอนดังกล่าวยังคงมีความไม่แน่นอนว่าบริษัทประสบปัญหาทางธุรกิจจริง ดังนั้นการศึกษาคั้งนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาจุดที่ประสบปัญหาที่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน คือ การที่บริษัทจดทะเบียนเข้าสู่อการถูกฟื้นฟูกิจการ (Rehabilitation) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์ สามารถสรุปได้ดังนี้

แนวทางพิจารณาประกาศรายชื่อบริษัทจดทะเบียนที่เข้าข่ายต้องจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ

1. ส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่ปรากฏในงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีมีค่าต่ำกว่าศูนย์
2. ส่วนของผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่ปรากฏในงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีมีค่ามากกว่าศูนย์ แต่ผู้สอบบัญชีได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข หรือไม่แสดงความเห็นหรือแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง หากปรับปรุงตามความเห็นของผู้สอบบัญชีแล้ว ทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าต่ำกว่าศูนย์
3. ตลาดหลักทรัพย์ยกเว้นไม่นับผลขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงในการพิจารณาตัวเลขส่วนของผู้ถือหุ้นตามเกณฑ์ดังกล่าว โดยบริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมและ ตลาดหลักทรัพย์จะไม่รวบรวมรายการประเมินราคาทรัพย์สินเพิ่มอันเป็นผลสืบเนื่องมากจากการเปลี่ยนแปลงระบบแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศดังกล่าว เข้าในการผ่อนผันการเข้าข่ายต้องจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการข้างต้น

จากหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนข้างต้นนำไปสู่สิ่งที่สนใจว่าตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพิจารณาเฉพาะข้อบ่งชี้ทางด้านผลการดำเนินงาน กล่าวคือ บริษัทต้องประสบปัญหาด้านการขาดทุน จึงเข้าข่ายเป็นบริษัทที่ถูกฟื้นฟูกิจการ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาในอดีตพบว่ามีหลาย

ปัจจัยที่นำไปสู่ปัญหาความล้มเหลวกิจการ ดังนั้นการศึกษาคั้งนี้จึงศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องบ่งชี้ก่อนที่บริษัทจะเข้าสู่การฟื้นฟูกิจการ ซึ่งจุดดังกล่าวอาจซ้ำเกินไปสำหรับนักลงทุนในการตัดสินใจหรือผู้กำกับดูแลที่อาจหามาตรการป้องกันล่วงหน้า

2.2 มาตรฐานการสอบบัญชีและรายงานของผู้สอบบัญชี

การศึกษาคั้งนี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาข้อมูลที่เป็นปัจจัยอันจะนำไปสู่การเข้าสู่การฟื้นฟูกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รายงานของผู้สอบบัญชีเป็นปัจจัยสำคัญหรือตัวแปรที่สนใจศึกษาในคั้งนี้จึงให้ความสนใจกับรายงานของผู้สอบบัญชีเป็นพิเศษ เนื่องจากมาตรฐานการสอบบัญชีได้กำหนดให้ผู้สอบบัญชีเป็นผู้ตรวจสอบและรายงานความถูกต้องของงบการเงินตลอดจนพิจารณาข้อสมมุติเรื่องการดำเนินงานต่อเนื่อง ซึ่งเป็นข้อสมมุติที่สำคัญในการจัดทำงบการเงินตามแม่บทและมาตรฐานบัญชี โดยมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 700 เรื่องรายงานของผู้สอบบัญชีต่องบการเงิน สามารถสรุปได้ว่า ผู้สอบบัญชีควรสอบทานและประเมินข้อสรุปจากหลักฐานการสอบบัญชีที่ได้มาเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นต่องบการเงินและรายงานของผู้สอบบัญชีควรมีการแสดงความเห็นที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนต่องบการเงินโดยรวม ซึ่งการเสนอรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการแสดงความเห็นต่อการดำเนินงานต่อเนื่องนั้น คือ รายงานของผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไป โดยแบ่งออกได้เป็น 2 แบบ คือ

2.2.1 แบบไม่กระทบกับความเห็นของผู้สอบบัญชี

- การแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไขแต่เพิ่มวรรคเน้นข้อมูลและเหตุการณ์

ในกรณีที่ปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการมีสาระสำคัญ แต่มีการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินอย่างเพียงพอ ผู้สอบบัญชีควรเปลี่ยนแปลงรายงานของผู้สอบบัญชีโดยเพิ่มวรรคอธิบาย เพื่อเน้นถึงข้อมูลและเหตุการณ์ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับปัญหาต่อการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ โดยวรรคที่เพิ่มขึ้นนี้ อ้างถึงหมายเหตุประกอบงบการเงินซึ่งขยายความข้อมูลและเหตุการณ์อย่างละเอียด การเพิ่มวรรคเน้นข้อมูลและอธิบายดังกล่าว ไม่กระทบความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขของผู้สอบบัญชี วรรคดังกล่าวควรแสดงต่อท้ายวรรคความเห็นและควรเน้นว่าความเห็นของผู้สอบบัญชียังเป็นความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข

2.2.2 แบบกระทบกับความเห็นของผู้สอบบัญชี ได้แก่

- การแสดงความเห็นแบบไม่แสดงความเห็นหรือแบบงบการเงินไม่ถูกต้อง

(1) ในกรณีที่ปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการมีสาระสำคัญ และการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินไม่เพียงพอ ผู้สอบบัญชีควรแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขหรือแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง และควรอ้างถึงข้อเท็จจริงที่มีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมากเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ

(2) ในกรณีที่เหตุการณ์เกี่ยวกับความไม่แน่นอนจากปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการมีผลกระทบต่อบการเงินอย่างร้ายแรง เช่น หากมีความไม่แน่นอนจากการดำเนินงานต่อเนื่องหลายเหตุการณ์ ผู้สอบบัญชีควรพิจารณาเสนอรายงานการสอบบัญชีโดยการไม่แสดงความเห็น

(3) ในกรณีที่ผู้สอบบัญชีพิจารณาว่า กิจการไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องได้ ผู้สอบบัญชีควรแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง เนื่องจากงบการเงินจัดทำขึ้นตามข้อสมมติที่ว่า กิจการจะดำเนินงานต่อเนื่อง โดยไม่ต้องคำนึงว่ามีการเปิดเผยข้อมูลหรือไม่

(4) ในกรณีที่ผู้บริหารไม่ทำการประเมินหรือขยายการประเมินเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการตามที่ผู้สอบบัญชีร้องขอ ผู้สอบบัญชีควรพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงรายงานของผู้สอบบัญชี เนื่องจากผลของการถูกจำกัดขอบเขตการตรวจสอบ ในบางสถานการณ์ผู้สอบบัญชีอาจจำเป็นต้องขอให้ผู้บริหารทำการประเมินหรือขยายการประเมินเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว หากผู้บริหารไม่ยอมดำเนินการ ผู้สอบบัญชีไม่มีความรับผิดชอบในการดำเนินการแทนผู้บริหาร ในกรณีนี้การเปลี่ยนแปลงรายงานของผู้สอบบัญชีอาจเป็นการเหมาะสม เนื่องจากผู้สอบบัญชีอาจไม่ได้มาซึ่งหลักฐานที่เพียงพอและเหมาะสมเกี่ยวกับการใช้ข้อสมมติเรื่องการดำเนินงานต่อเนื่องในการจัดทำงบการเงินนั้น

นอกจากนี้มาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 570 การดำเนินงานต่อเนื่อง ได้กำหนดให้ ผู้สอบบัญชีมีความรับผิดชอบที่จะพิจารณาความเหมาะสมของการใช้ข้อสมมติของผู้บริหารเรื่องการดำเนินงานต่อเนื่องในการจัดทำงบการเงิน และพิจารณาว่ามีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการที่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลในงบ

การเงินหรือไม่ หากการใช้ข้อสมมติเรื่องการดำเนินงานต่อเนื่องมีความเหมาะสม แต่มีความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ ผู้สอบบัญชีควรพิจารณาการออกรายงานเพื่อบ่งชี้ว่ากิจการมีความไม่แน่นอนจากการดำเนินงานต่อเนื่อง

นอกจากนั้นมาตรฐานการสอบบัญชี รหัส 570 ยังระบุเกณฑ์ที่ผู้สอบบัญชีสามารถใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจว่า บริษัทที่กำลังตรวจสอบอยู่มีปัญหาเรื่องการดำรงอยู่หรือไม่ เช่น กิจการไม่สามารถชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ได้ตามกำหนด กิจการต้องซื้อสินค้าโดยชำระเงินสดทันทีที่ได้รับสินค้า เนื่องจากผู้ขายหยุดให้สินเชื่อ การสูญเสียผู้บริหารที่สำคัญโดยไม่มีผู้อื่นมาแทน กิจการอยู่ระหว่างการถูกฟ้องร้องคดี เป็นต้น ผู้สอบบัญชีใช้เกณฑ์ในการพิจารณาความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่องหลายประการร่วมกัน ดังนั้นจึงนำไปสู่ประเด็นที่น่าสนใจว่ารายงานผู้สอบบัญชีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง รหัส 570 ซึ่งสามารถเป็นตัวแปรที่น่าสนใจในการศึกษาว่ามีผลต่อความล้มเหลวของกิจการหรือไม่

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศพบว่า อัตราส่วนทางการเงิน เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิเคราะห์ฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการ และนำอัตราส่วนทางการเงินไปใช้ในการพยากรณ์การล้มละลายของธุรกิจได้

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่า มีการศึกษาถึงความล้มเหลวทางธุรกิจอย่างแพร่หลาย ซึ่งส่วนใหญ่จะศึกษาโดยใช้อัตราส่วนทางการเงิน โดย Beaver (1966) อ้างใน Jinda Khunthong (1998) ได้ศึกษาการนำอัตราส่วนทางการเงินมาเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ภาวะล้มละลาย โดยทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีจับคู่ตามประเภทของธุรกิจและขนาดของสินทรัพย์ซึ่งอาจส่งผลต่ออัตราส่วนทางการเงิน โดยใช้บริษัทที่ประสบปัญหาภาวะล้มละลายจำนวน 79 บริษัท ในช่วงปี ค.ศ. 1954-1964 และบริษัทที่ไม่ประสบปัญหาภาวะล้มละลาย จำนวน 79 บริษัท ในช่วงปีเดียวกันใน 38 ประเภทธุรกิจ ซึ่งมีขนาดสินทรัพย์โดยเฉลี่ยที่ 6 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ตัวแปรที่ทำการศึกษาเป็นอัตราส่วนทางการเงินจำนวน 30 อัตราส่วน แล้วทำการทดสอบโดยใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ Univariate Analysis เพื่อแยกความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่ม พบว่ามี 6 อัตราส่วนที่สามารถแยกความแตกต่างระหว่างกลุ่มได้ดีที่สุด คือ อัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวม อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนทุนหมุนเวียน และ

อัตราระยะเวลาของการไม่ได้รับสินเชื่อ ทั้งนี้การพยากรณ์จะยิ่งแม่นยำสูงเมื่อใกล้ปีที่เหตุการณ์จริงที่บริษัทประสบความล้มเหลวทางการเงิน

Altman (1968) ได้ศึกษาการพยากรณ์การล้มละลายของธุรกิจโดยใช้อัตราส่วนทางการเงินจำนวน ด้วยวิธีการวิเคราะห์การจำแนกประเภท จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 66 บริษัท ซึ่งเป็นบริษัทที่ล้มละลายในระหว่างปี ค.ศ. 1946-1965 จำนวน 33 บริษัท มีขนาดสินทรัพย์อยู่ระหว่าง 0.7-25.9 ล้านดอลลาร์ และทำการสุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่ยังดำเนินงานอยู่ในปี ค.ศ. 1966 มาจับคู่ และเลือกสุ่มบริษัทที่มีขนาดสินทรัพย์อยู่ระหว่าง 1-25 ล้านดอลลาร์เพื่อจำกัดขนาดของกลุ่มตัวอย่างให้อยู่ในช่วงเดียวกัน โดยทำการศึกษาอัตราส่วนทางการเงินจำนวน 22 อัตราส่วนที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพคล่อง (Liquidity) ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) และความเพียงพอของเงินทุน (Solvency) จากผลการศึกษาพบว่าอัตราส่วนที่มีความสำคัญในการจำแนกประเภทของบริษัทที่ล้มละลาย และบริษัทที่ยังดำเนินงานอยู่ มี 5 อัตราส่วน คือ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อหนี้สินรวม อัตราส่วนมูลค่าหุ้นตามราคาตลาดต่อหนี้สินรวม และอัตราส่วนยอดขายต่อสินทรัพย์รวม จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความแม่นยำในการพยากรณ์ของตัวแบบที่ได้ โดยการทดสอบความคลาดเคลื่อนของตัวแบบ จากผลการทดสอบพบว่า ตัวแบบมีเปอร์เซ็นต์ความแม่นยำเท่ากับ ร้อยละ 95 และยังสามารถใช้ตัวแบบในการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของธุรกิจได้ล่วงหน้า 2 ปี

Ohlson (1980) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับความสามารถในการคาดการณ์ภาวะล้มละลาย โดยมีวิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ Random จากกลุ่มตัวอย่างในช่วงปี ค.ศ. 1970-1979 จำนวน 2,163 บริษัท ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบริษัทที่ประสบภาวะล้มละลายจำนวน 105 บริษัท และกลุ่มบริษัทที่ไม่ประสบภาวะล้มละลายจำนวน 2,058 บริษัท ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิค Condition Logit Analysis ในการพัฒนาตัวแบบ ผลการศึกษาพบว่าอัตราส่วนที่มีความสัมพันธ์ต่อความเป็นไปได้ที่บริษัทจะประสบภาวะล้มละลายจำนวน 8 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน และการขาดทุนติดต่อกัน 2 ปีสุดท้าย เป็นอัตราส่วนที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก ขนาดของกิจการ อัตราส่วนทุนหมุนเวียนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนเงินทุนจากการดำเนินงานต่อหนี้สินรวม และการเปลี่ยนแปลงในกำไรสุทธิ เป็นอัตราส่วนที่มีความสัมพันธ์เชิงลบ ซึ่งตัวแบบที่ได้มีความแม่นยำในการพยากรณ์โดยเฉลี่ยร้อยละ

96 เมื่อใช้พยากรณ์ความเป็นไปได้ที่บริษัทจะประสบภาวะล้มละลายภายใน 1 ปี และพบว่าความแม่นยำในการพยากรณ์จะลดลงเมื่อใช้ในการพยากรณ์ล่วงหน้ามากกว่า 1 ปี

Jinda Khunthong (1998) อ้างใน ขวัญใจ วิชยยุทธ์ (2546) ได้ทำการศึกษาเพื่อพัฒนาสัญญาณเตือนภัยในการทำนายความล้มเหลวทางการเงินของธุรกิจ โดยใช้ข้อมูลทางการเงินในปี 2540 จากบริษัทที่เป็นสถาบันการเงินจำนวน 220 บริษัท และบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน จำนวน 80 บริษัท และใช้ข้อมูลทางการเงินในช่วงปี พ.ศ. 2537-2539 ซึ่งเป็นช่วง 3 ปีก่อนเกิดภาวะล้มเหลวทางการเงิน จากการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเปรียบเทียบความสามารถในการคาดการณ์ความล้มเหลวระหว่าง Multivariate Discriminant Analysis, Linear Discriminant Analysis, Quadratic Discriminant Analysis, Logistic Regression Analysis และ Probit Analysis โดยใช้ 16 อัตราส่วนสำหรับบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงินพบว่า อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนรายได้จากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตราส่วนมูลค่าตลาดของหุ้นสามัญต่อหนี้สินรวม เป็นอัตราส่วนที่มีนัยสำคัญต่อการล้มเหลวของบริษัทที่เป็นสถาบันการเงิน และอัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนรายได้จากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และการขาดทุน 2 ปีติดต่อกัน เป็นอัตราส่วนที่มีนัยสำคัญต่อความล้มเหลวของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

สุภาพร เชิงเอี่ยม (2544) ได้ทำการศึกษาตัวแบบพยากรณ์บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เข้าข่ายถูกเพิกถอน โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยกเว้นสถาบันการเงินจำนวน 78 บริษัท เป็นกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่เข้าข่ายถูกเพิกถอน จำนวน 39 บริษัท และบริษัทจดทะเบียนไม่เข้าข่ายถูกเพิกถอนจำนวน 39 บริษัท โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างจากขนาดสินทรัพย์ของบริษัทรวมเฉลี่ย 3 ปีที่ใกล้เคียงกันกับแต่ละบริษัทในกลุ่มที่ถูกเพิกถอนและเป็นบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันกับแต่ละบริษัทในกลุ่มที่ถูกเพิกถอน เพื่อควบคุมตัวแปรที่เกี่ยวกับขนาดของธุรกิจและประเภทของอุตสาหกรรม และทำการเก็บกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 บริษัท ไว้เพื่อสำหรับทดสอบ ผู้วิจัยใช้อัตราส่วนทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ ที่ไม่เป็นตัวเงินในช่วงปี พ.ศ. 2538-2541 จำนวน 37 ตัวแปร โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) จากผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัวแปรที่มีความสำคัญในการพัฒนาตัวแบบ คือ อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อหนี้สินรวม ตัวแปรที่ไม่เป็นตัวเงินที่เป็นความแปรปรวนของกำไรสุทธิในรอบ 3 ปี อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อหนี้สินรวม และความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชี โดยผลจากตัว

แบบดังกล่าว สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 91.2 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่จัดประเภทได้ถูกต้อง และการทดสอบตัวแบบกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดสอบ พบว่าสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100

ขวัญใจ วิชัยยุทธ์ (2546) ได้ศึกษาการใช้ข้อมูลทางการเงินในการพยากรณ์ธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เข้าข่ายถูกฟื้นฟูกิจการโดยมีกลุ่มตัวอย่างคือบริษัทในกลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 38 บริษัท ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ บริษัทจดทะเบียนในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ถูกฟื้นฟูกิจการ จำนวน 24 บริษัท และบริษัทจดทะเบียนที่ย้ายจากกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เข้าไปอยู่ในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ จำนวน 14 บริษัท และทำการศึกษาข้อมูลทางการเงินในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2537-2541 เป็นข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาตัวแบบ และข้อมูลทางการเงินในช่วงปี พ.ศ. 2542-2545 เป็นข้อมูลที่ใช้ในการทดสอบความสามารถในการพยากรณ์ของตัวแบบ (Holdout) โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ประเภทคือ ข้อมูลทางการเงิน คือ อัตราส่วนทางการเงิน จำนวน 13 อัตราส่วน และ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องในงบการเงิน ได้แก่ ขนาดของกิจการ การเกิดขาดทุน 2 งวดติดต่อกัน และความเห็นในรายงานของผู้สอบบัญชี ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) เพื่อพัฒนาตัวแบบผลการศึกษาพบว่า จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 18 ตัวแปร มีเพียง 4 ตัวแปรที่มีความสำคัญในการจำแนกบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกฟื้นฟูกิจการและบริษัทพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่ถูกฟื้นฟูออกจากกันคือ อัตราส่วนผลตอบแทนของสินทรัพย์ อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม และอัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานร่วมกับหนี้สินรวมต่อยอดขาย โดยผลจากตัวแบบสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 97.69 ของตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้พัฒนาตัว

Altman and McGough (1974) ศึกษาการนำตัวแบบพยากรณ์การล้มละลายมาเปรียบเทียบกับประเภทรายงานของผู้สอบบัญชี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่ล้มละลายจำนวน 34 บริษัท โดยใช้เทคนิค discriminant analysis ผลจากการศึกษาพบว่า การพยากรณ์โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินมีความถูกต้องร้อยละ 82 จากบริษัทที่ล้มละลายทั้งหมด และ รายงานของผู้สอบบัญชีที่แสดงความเห็นต่อการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการสามารถคาดการณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 44 จากบริษัทที่ล้มละลายทั้งหมด

Koh and Killough (1990) ได้ศึกษาการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินโดยใช้อัตราส่วนทางการเงินเปรียบเทียบกับรายงานของผู้สอบบัญชี โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินจำนวน 21 อัตราส่วนจากรายงานทางการเงิน 1 ปี ก่อนบริษัทจะล้มละลาย และ ใช้เทคนิค stepwise multiple discriminant analysis โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 70 บริษัท โดยแบ่งออกเป็น บริษัทที่ล้มละลายและ บริษัทที่ไม่ล้มละลายในจำนวนเท่า ๆ กัน โดยการเปรียบเทียบระหว่างบริษัทซึ่งอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันและมีขนาดเท่ากัน ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนทางการเงินมีความถูกต้องในการพยากรณ์โดยคิดเป็นร้อยละ 88 ของบริษัทที่ล้มละลาย และมีความแม่นยำมากกว่า รายงานของผู้สอบบัญชีที่แสดงความเห็นต่อการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการซึ่งมีความถูกต้องในการคาดการณ์ โดยคิดเป็นร้อยละ 86

Koh (1991) ทำการศึกษาโดยใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์และเทคนิค Probit analysis ในการประเมินการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีต่อการดำเนินงานต่อเนื่อง โดยเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 บริษัท โดยแบ่งออกเป็น บริษัทที่ล้มละลายและ บริษัทที่ไม่ล้มละลายในจำนวนเท่า ๆ กัน ผลการศึกษาพบว่าตัวแบบทางคณิตศาสตร์สามารถพยากรณ์ภาวะล้มละลายของบริษัทได้โดยคิดเป็นร้อยละ 99 ในขณะที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่อการดำเนินงานต่อเนื่องต่อบริษัทที่เข้าสู่ภาวะล้มละลายคิดเป็นร้อยละ 54

Mutchler et al. (1985) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับรายงานผู้สอบบัญชีที่แสดงความเห็นต่อการดำเนินงานต่อเนื่อง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างของบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตและได้รับรายงานแบบที่มีปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง รวมทั้งบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมการผลิตและไม่ได้รับรายงานแบบที่มีปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง ทั้ง ๆ ที่มีสภาพปัญหาเหมือนกันกับบริษัทที่ได้รับรายงานแบบดังกล่าว โดยอัตราส่วนทางการเงิน 6 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์หมุนเวียน อัตราส่วนสินทรัพย์รวมต่อหนี้สินรวม อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนของกำไรสุทธิก่อนภาษีต่อยอดขายสุทธิ ซึ่ง Mutchler เชื่อว่าอัตราส่วนทางการเงินเหล่านี้สามารถพยากรณ์การตัดสินใจแสดงความเห็นต่องบการเงินได้อย่างถูกต้องและมีความแม่นยำในระดับสูง ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบที่มีอัตราส่วนทางการเงิน โดยภาพรวมมีความถูกต้องในการพยากรณ์การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีอยู่ระดับสูง หรืออาจกล่าวได้ว่า รายงานของผู้สอบบัญชีขึ้นอยู่กับอัตราส่วนเหล่านี้เป็นต้น

Wachira B. (2002) ศึกษาข้อมูลที่เป็นตัวกำหนดให้ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไข โดยกลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศไทยระหว่างปี 1994 ถึง 2000 ทั้งหมด 2,862 บริษัท ซึ่งแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ปี 1994-1997 ซึ่งเป็นปีก่อนเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ และ ปี 1998-2000 ซึ่งเป็นปีหลังเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ โดยสามารถแบ่งตัวแปรที่ศึกษาออกได้เป็น 3 กลุ่มคือ 1. ปัจจัยทางเศรษฐศาสตร์มหภาค 2. ปัจจัยภายในบริษัท 3. รายงานของผู้สอบบัญชีปีก่อน โดยใช้การวิเคราะห์ Logistic Regression Analysis ในการวิจัย จากผลการศึกษาพบว่า รายงานของผู้สอบบัญชีปีก่อนมีผลกระทบต่อความคิดเห็นแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีในปัจจุบันทั้งก่อนและหลังจากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ บริษัทที่มีขนาดสินทรัพย์รวมค่อนข้างสูงมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขทั้งก่อนและหลังจากการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ และหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจการถูกตลาดหลักทรัพย์ประกาศว่าหุ้นของกิจการอยู่ในภาวะไม่ปกติ Quick ratio และ Gross Cash flow มีความสำคัญต่อการได้รับรายงานแบบมีเงื่อนไข

ตารางที่ 2.1 สรุปวรรณกรรมเกี่ยวกับการพยากรณ์ความล้มเหลวทางธุรกิจ

ผู้วิจัย ประเด็นที่ศึกษา	ระเบียบวิธีวิจัย ตัวแปรที่ใช้	ผลการวิจัย
Altman (1968) ศึกษาการพยากรณ์การ ล้มละลายของธุรกิจโดย ใช้อัตราส่วนทางการเงิน	วิเคราะห์การจำแนก ประเภท (NWC , RETA , EBITD, SMTL SaTA)	จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแบบมี เปอร์เซ็นต์ความแม่นยำเท่ากับ ร้อยละ 95 และยังสามารถใช้ตัวแบบในการ วิเคราะห์ฐานะทางการเงินของธุรกิจได้ ล่วงหน้า 2 ปี
Beaver (1966) ศึกษาการนำอัตราส่วน ทางการเงินมาเป็น เครื่องมือในการพยากรณ์ ภาวะล้มละลาย	วิเคราะห์ทางสถิติ Univariate Analysis (CFOTL, NITA , TLTA, NWC, CURRENT, อัตรา ระยะเวลาของการไม่ได้รับ สินเชื่อ)	ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนดังกล่าว สามารถพยากรณ์จะยิ่งแม่นยำสูง เมื่อใกล้ปีที่เหตุการณ์จริงที่บริษัท ประสบความล้มเหลวทางการเงิน
Ohlson (1980) ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างอัตราส่วนทาง การเงินกับความสามารถ ในการคาดการณ์ภาวะ ล้มละลาย	Condition Logit Analysis (TLTA, CURRENT, LOST , NWC, NITA, WCTL, Δ NI)	ผลการศึกษาพบว่า ตัวแบบที่ได้มีความ แม่นยำในการพยากรณ์โดยเฉลี่ยร้อย ละ 96เมื่อใช้พยากรณ์ความเป็นไปได้ที่ บริษัท จะประสบภาวะล้มละลาย 1 ปี และพบว่าความแม่นยำในการ พยากรณ์จะลดลงเมื่อใช้ในการ พยากรณ์ล่วงหน้ามากกว่า 1 ปี
Jinda Khunthong (1998) ศึกษาเพื่อพัฒนา สัญญาณเตือนภัยในการ ทำนายความล้มเหลวทาง การเงินของธุรกิจ	Logistic Regression Analysis (RETA, ROTA, TLTA, LOST)	จากผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วน ดังกล่าวมีนัยสำคัญต่อความล้มเหลว ของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

ผู้วิจัย ประเด็นที่ศึกษา	ระเบียบวิธีวิจัย ตัวแปรที่ใช้	ผลการวิจัย
สุภาพร เริงเยี่ยม (2544) ศึกษาตัวแบบพยากรณ์บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เข้าข่ายถูกเพิกถอน	Logistic Regression Analysis (CFOTL, QEI, LLTL, AUDIT)	ผลการศึกษาพบว่า ตัวแบบดังกล่าวสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 91.2 ของจำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่จัดประเภทได้ถูกต้อง และการทดสอบตัวแบบกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับทดสอบพบว่าสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100
ขวัญใจ วิชัยยุทธ์ (2546) ศึกษาการใช้ข้อมูลทางการเงินในการพยากรณ์ธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่เข้าข่ายถูกฟื้นฟูกิจการ	Logistic Regression Analysis (RETA, ROA, TAT, DR)	ผลการศึกษาพบว่า ตัวแบบสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 97.69 ของตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้พัฒนาตัวแบบ
Altman and McGough (1974) ศึกษาการนำตัวแบบพยากรณ์การล้มละลายมาเปรียบเทียบกับประเภทรายงานของผู้สอบบัญชี	discriminant analysis (อัตราส่วนทางการเงิน)	จากการศึกษาพบว่า การพยากรณ์โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินมีความถูกต้องร้อยละ 82 จากบริษัทที่ล้มละลายทั้งหมด และ รายงานของผู้สอบบัญชีที่แสดงความเห็นต่อการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการสามารถคาดการณ์ได้ถูกต้องร้อยละ 44 จากบริษัทที่ล้มละลายทั้งหมด

ผู้วิจัย ประเด็นที่ศึกษา	ระเบียบวิธีวิจัย ตัวแปรที่ใช้	ผลการวิจัย
Koh and Killough(1990) ได้ศึกษาการพยากรณ์ ความล้มเหลวทางการเงิน โดยใช้อัตราส่วนทาง การเงินเปรียบเทียบกับ รายงานของผู้สอบบัญชี	stepwise multiple discriminant analysis (อัตราส่วนทางการเงิน จำนวน 21 อัตราส่วน)	ผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนทาง การเงินมีความถูกต้องในการพยากรณ์ โดยคิดเป็นร้อยละ 88 ของบริษัทที่ ล้มละลาย และมีความแม่นยำมากกว่า รายงานของผู้สอบบัญชีที่แสดง ความเห็นต่อการดำเนินงานต่อเนื่อง ของกิจการซึ่งมีความถูกต้องในการ คาดการณ์ โดยคิดเป็นร้อยละ 86
Mutchler et al. (1985) ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างอัตราส่วนทาง การเงินกับรายงานผู้สอบ บัญชีที่แสดงความเห็นต่อ การดำเนินงานต่อเนื่อง	Logit regression analysis (CFOTL, CURRENT, TATL, LLTA, TLTA, EBITS)	ผลการวิจัยพบว่า ตัวแบบที่มีอัตราส่วน ทางการเงิน โดยภาพรวมมีความ ถูกต้องในการพยากรณ์การแสดงความ เห็นของผู้สอบบัญชีอยู่ระดับสูง หรืออาจกล่าวได้ว่า รายงานของผู้สอบ บัญชีขึ้นอยู่กับอัตราส่วนเหล่านี้เป็นต้น
Wachira Boonyanet (2002)	Logit regression analysis (BRT, AGP, AGSP, AQTP, AGRP, LNTA, QR, QC)	ผลการศึกษาพบว่า รายงานของผู้สอบ บัญชีปีก่อนมีผลกระทบต่อ การ ตัดสินใจแสดงความเห็นของผู้สอบ บัญชีในปีปัจจุบันทั้งก่อนและหลังจาก การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ บริษัทที่มี สินทรัพย์รวมค่อนข้างสูงมีความเป็นไปได้ ในการได้รับรายงานแบบมีเงื่อนไข และหลังจากวิกฤตทางเศรษฐกิจการ ถูกตลาดหลักทรัพย์ประกาศว่าหุ้นของ กิจการอยู่ในภาวะไม่ปกติ Quick ratio และ Gross Cash flow มีความสำคัญ ต่อการได้รับรายงานแบบมีเงื่อนไข

2.4 งานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

Blay and Geiger (2001) ศึกษาเกี่ยวกับการตอบสนองของตลาดต่อการออกรายงานแบบที่เปลี่ยนแปลงไป การวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุปัจจัยโดยควบคุมปัจจัยด้านขนาดกิจการ ความน่าจะเป็นที่กิจการจะล้มละลาย การเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางการเงินของกิจการ การผิมนัดชำระหนี้ และกิจการที่ได้เพิกถอนจากตลาดหลักทรัพย์ ผลการวิจัยพบว่าตลาดมีการตอบสนองในทางลบเมื่อกิจการได้รับรายงานแบบที่เปลี่ยนแปลงไป หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ รายงานประเภทนี้ทำให้ให้ราคาตลาดของหลักทรัพย์ลดต่ำลง

Chen and Church (1992) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการผิมนัดชำระหนี้กับการแสดงความเห็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไป เพราะงานวิจัยในอดีตศึกษาเฉพาะตัวแปรทางการเงินกลุ่มตัวอย่างคือ บริษัทที่ได้รับรายงานแบบที่เปลี่ยนแปลงไป ในฐานข้อมูลของ National Automated Accounting Research System (NAARS) ระหว่าง ค.ศ. 1983-1986 ผลการวิจัยพบว่า การผิมนัดชำระหนี้มีความสัมพันธ์กับการแสดงความเห็นแบบที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ยังได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการผิมนัดชำระหนี้กับสถานภาพทางการเงินของกิจการ ผลปรากฏว่าการผิมนัดชำระหนี้มีความสัมพันธ์กับความย่ำแย่ของสถานภาพทางการเงินของกิจการ และผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่ค่อนข้างเชื่อมั่นว่าตัวแปรนี้มีผลต่อการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงหน้ารายงานของผู้สอบบัญชี อย่างไรก็ตามตัวแปรนี้ก็ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่ดีที่สุดสำหรับการล้มละลายของกิจการ ผลการวิจัยนี้ให้ข้อบ่งชี้ที่สำคัญสำหรับการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงหน้ารายงานของผู้สอบบัญชี กล่าวคือ เมื่อกิจการผิมนัดชำระหนี้เมื่อนั้นผู้สอบบัญชีจะเปลี่ยนแปลงหน้ารายงานของผู้สอบบัญชี

Firth (1980: 257-267) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของรายงานของผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไป โดยต้องการทราบว่าหน้ารายงานที่เปลี่ยนแปลงไปจะมีผลกระทบต่อ การตัดสินใจปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินหรือไม่ ทดสอบการวิจัยโดยการส่งงบการเงิน (ที่มีรายงานผู้สอบบัญชีแนบไปด้วย) ให้กับธนาคารกลุ่มตัวอย่างและนักวิเคราะห์สินเชื่อ พร้อมกันนี้ได้สอบถามไปยังธนาคารและนักวิเคราะห์สินเชื่อเหล่านี้ว่า วงเงินที่จะอนุมัติได้มีจำนวนเท่าใด ผลการวิจัยบางส่วนสะท้อนให้เห็นว่ารายงานผู้สอบบัญชีกรณีที่มีปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง และรายงานที่มีประเด็นปัญหาของการวัดมูลค่าทรัพย์สิน ได้รับวงเงินแตกต่างจากรายงานของผู้สอบบัญชีกรณีอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงสรุปว่ารายงานของผู้สอบบัญชีแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจะทำให้ศักยภาพในการกู้ยืมเงินลดลง

Gibson, C.H. (1995) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ผู้สอบบัญชีมีหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะต้องรับรองงบการเงินโดยเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความถูกต้องของข้อมูลทางการเงินของธุรกิจนั้น ดังนั้น เป้าหมายเบื้องต้นของผู้สอบบัญชีในการวิเคราะห์ทางการเงินก็เพื่อให้เกิดความมั่นใจยิ่งขึ้นในการแสดงความเห็นเพื่อรับรองเงินการเงิน

John N. Myer (1999) กล่าวว่า ในการวิเคราะห์งบการเงินนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองความต้องการข่าวสาร (Information) ของบุคคลหลายฝ่าย และช่วยแปลงข้อมูลที่เป็นตัวเลขทางการเงินให้เป็นข้อมูลตัวเลขที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน เมื่อมีผู้ใช้งบการเงินในหลาย ๆ วัตถุประสงค์ จึงมีความจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นตัวเลขเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ได้มากขึ้นและประหยัดเวลา โดยการนำข้อมูลทางบัญชีมาช่วยในการคาดคะเนเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มของกิจการในอนาคต ซึ่งการพิจารณาเฉพาะข้อมูลที่สรุปแล้วทำให้พิจารณาได้ง่ายและตรงประเด็นมากขึ้น การวิเคราะห์นั้นมีการเปรียบเทียบและมีฐานเป็นเครื่องวัดเพื่อช่วยบุคคลหลาย ๆ ฝ่ายในการตัดสินใจซึ่งกลุ่มบุคคลหนึ่งที่ใช้และได้รับประโยชน์จากการวิเคราะห์งบการเงิน นอกจาก ผู้วิเคราะห์หลักทรัพย์ (Security Analysts) นักลงทุน (Equity Investors) ผู้ให้สินเชื่อ (Credit Grantors) นั่นก็คือ ผู้สอบบัญชี (Auditors) เนื่องจากผู้สอบบัญชีจะใช้การวิเคราะห์งบการเงินเป็นเครื่องมือช่วยในการพิจารณาฐานะผลการดำเนินงานของกิจการและความสามารถในการดำรงอยู่ของกิจการที่ตนเองตรวจสอบอยู่ เพื่อช่วยในการแสดงความเห็นในรายงานการสอบบัญชี

Leopold A. Bernstein (2002) ได้กล่าวว่า ผู้สอบบัญชี เป็นผู้ตรวจสอบงานทางการเงินบัญชีของกิจการ เพื่อรายงานแสดงความเห็นต่องบการเงินให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ เจ้าหนี้ นักลงทุน ตลอดจนหน่วยงานของรัฐบาล ทราบว่า งบการเงินที่ได้ตรวจสอบแสดงให้เห็นฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน โดยถูกต้องตามที่ควรและได้ทำขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ในการตรวจสอบบัญชีจะต้องปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชี โดยต้องปฏิบัติตามตรวจสอบให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่เพียงพอ โดยใช้วิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมแก่กรณี หลักฐานจากการวิเคราะห์งบการเงิน ซึ่งเป็นหลักฐานที่มีความสำคัญต่อการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีมากอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยสนับสนุนและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้สอบบัญชีในการสรุปผลการตรวจสอบและแสดงความเห็นต่องบการเงิน ซึ่งในการวิเคราะห์งบการเงินนั้นจะทำให้ทราบประสิทธิภาพความมั่นคงของฐานะการเงินและการดำเนินงานหรือจุดอ่อนที่ผิดปกติ และเพื่อดูว่าข้อมูลที่ได้จากงบการเงินและข้อมูลที่เกี่ยวข้องมีเหตุสอดคล้องกันหรือผิดปกติ น่าสงสัยไม่ตรงกับข้อเท็จจริงประการใดหรือไม่

ตาราง 2.2 สรุปแหล่งที่มาของตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัย	ตัวแปรที่นำมาศึกษา (และการวัดค่า)
ตัวแปรอิสระ/ตัวแปรที่สนใจศึกษา	
สุภาพร เชิงเอี่ยม (2544)	(1) รายงานของผู้สอบบัญชี (เนื่องจากเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพจึงใช้ตัวแปรเทียมในการวัดค่า (Dummy variables))
ผู้วิจัย	ตัวแปรที่นำมาศึกษา (และการวัดค่า)
ตัวแปรควบคุม	
Beaver (1966); Altman (1968) ; Ohlson (1980) ; Jinda Khunthong (1998) ; Wachira B. (2002)สุภาพร เชิงเอี่ยม (2544)	อัตราส่วนทางการเงิน : (2) อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม (3) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม
Ohlson (1980) ; Jinda Khunthong (1998)	(4) การขาดทุนติดต่อกัน 2 ปีติดต่อกัน (เนื่องจากเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพจึงใช้ตัวแปรเทียมในการวัดค่า (Dummy variables))
Wachira B. (2002) ,ขวัญใจ วิชัยยุทธ (2546)	(5) ขนาดของบริษัท วัดค่าโดยใช้ natural log ของยอดสินทรัพย์รวม
ผู้วิจัย	ตัวแปรที่นำมาศึกษา (และการวัดค่า)
ตัวแปรตาม	
Beaver (1966); Altman (1968) ; Ohlson (1980) ; Jinda Khunthong (1998) ; Wachira B. (2002)สุภาพร เชิงเอี่ยม (2544) และขวัญใจ วิชัยยุทธ (2546)	โอกาส (ความน่าจะเป็น) ที่บริษัทจดทะเบียนจะถูกฟื้นฟูกิจการ (เนื่องจากเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพจึงใช้ตัวแปรเทียมในการวัดค่า (Dummy variables))